Negrįžusios Vilniaus vienuolijos

Wileńskie zgromadzenia zakonne, które nie powróciły
Monastic orders that did not return to Vilnius

Fotografas / Fotograf / Photographs by:

JAN BUŁHAK

Vilniaus Švč. Jėzaus Širdies bažnyčia ir vizitiečių vienuolynas

Kościół Najśw. Serca Jezusowego oraz klasztor wizytek w Wilnie
The Church of the Most Sacred Heart of Jesus and the Visitation Sisters Convent

Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo seserų vienuoliją įkūrė šv. Pranciškus Salezas. Popiežius Paulius V 1618 m. vienuoliją patvirtino, liepdamas laikytis šv. Augustino regulos ir šv. Pranciškaus Salezo rašytų konstitucijų. Vizitietės paplito visoje Europoje, vėliau ir kituose kraštuose. Lietuvoje šią vienuoliją Vilniaus priemiestyje, dabartiniame Subačiaus rajone, įkurdino vyskupas Konstantinas Kazimieras Bžostovskis. 1694 m. pradėta vizitiečių vienuolyno ansamblio statyba, o 1717 m. pastatyta laikina mūrinė koplyčia, kurioje vyko pamaldos. 1729 m. pradėta statyti nauja Jėzaus Širdies bažnyčia. Statybą, vykdytą pagal architekto Juozapo Polos projektą, finansavo pačios vienuolės ir vyskupas K. K. Bžostovskis. 1756 m. rugpjūčio 26 d. bažnyčia konsekruota. Vienuolyno namai kūrėsi į rytus ir pietus nuo bažnyčios. Pradėti statyti 1694 m., jie buvo baigti XVIII a. 3-iame ketvirtyje.

Nuo pat įkūrimo iki 1843 m. vienuolės išlaikė pavyzdinį pensioną, kuriame kasmet buvo auklėjama apie 40 kilmingų šeimų mergaičių.

The Order of the Sisters of the Visitation of Holy Mary was founded by Saint Francis de Sales. Pope Paul V canonically erected the order in 1618, prescribing the sisters to follow the Rule of Saint Augustine and the constitutions written by Saint Francis de Sales. The Visitation Sisters spread all over Europe and beyond. In Lithuania, Bishop Konstanty Kazimierz Brzostowski settled the Visitation Sisters in a suburb of Vilnius (today, the district around Subačiaus Street). The construction of the ensemble of the Visitation Convent began in 1694, and in 1717 a temporary brick chapel was built to hold services. In 1729 the new Church of the Most Sacred Heart of Jesus designed by architect Juozapas Pola began to be built. The construction was endowed by the Visitation Sisters themselves and Bishop Brzostowski. The church was consecrated on 26 August 1756. The convent buildings rose east and south of the church. Their construction lasted from 1694 until the third quarter of the 18th century.

From its establishment to 1843, the Visitation Sisters maintained an exemplary boarding school, in which approximately forty girls from noble families were educated.

BAŽNYTINIO PAVELDO MUZIEJUS
CHURCH HERITAGE MUSEUM

bpmuziejus.lt

PROJEKTĄ REMIA / THE PROJECT IS SUPPORTED BY:
KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS
ARCHIDIOECESIS VILNENSIS

Negrįžusios Vilniaus vienuolijos

Wileńskie zgromadzenia zakonne, które nie powróciły
Monastic orders that did not return to Vilnius

Fotografas / Fotograf / Photographs by: JAN BUŁHAK

Vilniaus Viešpaties Dangun Žengimo bažnyčia ir misionierių vienuolynas

Kościół Wniebowstąpienia Pańskiego oraz klasztor misjonarzy w Wilnie
The Church of the Ascension of the Lord and the Convent of the Congregation of the Mission

Misionierių ordinas įkurtas 1625 m. Paryžiuje, vienuolio šv. Vincento Pauliečio. Šios kongregacijos kunigų tikslas buvo skleisti ir tvirtinti katalikų tikėjimą, užsiimti sielovada ir labdara. Lietuvoje ir Lenkijoje misionieriai ypač pasižymėjo kaip švietėjai, nes jiems buvo pavesta steigti vyskupijų seminarijas ir joms vadovauti. Į Lietuvą jie pirmą kartą atvyko 1686-aisiais, pakviesti Vilniaus vyskupo Aleksandro Katavičiaus.

1687 m. misionieriai apsigyveno Vilniaus vaivados žmonos Kotrynos Radvilienės jiems dovanotuose Sanguškų rūmuose už buvusios miesto sienos, Subačiaus priemiestyje, netoli Subačiaus vartų. Veikiai misionieriai pradėjo rūpintis naujos bažnyčios statyba ir apleistų rūmų pritaikymu vienuolynui.

Statybos užsitęsė net trisdešimt penkerius metus, nes darbus nuolat trukdė įvairios negandos. Pastatytą bažnyčią 1730 m. Viešpaties Dangun Žengimo vardu pašventino Vilniaus sufraganas Jurgis Ancuta. Vieta, kurioje iškilo bažnyčia su vienuolynu, misionierių buvo pavadinta Išganytojo kalnu. Šis vardas dokumentuose neretai taikomas ir pačiai bažnyčiai. Savo valdose vienuoliai buvo įsirengę du sodus, kuriuose derėjo beveik 300 vaismedžių, o 5 tvenkiniuose plaukiojo karpiai ir karosai; pasivaikščiojimams misionieriai turėjo nedidelį anglišką parką su dviem šaltiniais.

The Congregation of the Mission was founded by monk Saint Vincent de Paul in Paris in 1625. The aim of the priests of this congregation was to spread and strengthen the Catholic faith, to conduct pastoral and welfare work. In Lithuania and Poland the Vincentians particularly distinguished themselves as educators, as they were charged with the task of establishing and administering diocesan seminaries. They arrived in Lithuania for the first time in 1686, invited by Bishop of Vilnius Aleksandras Katavičius.

In 1687 the Vincentians settled in the Sanguszko palace, which was given to them by the wife of the Vilnius voivode, Kotryna Radvilienė (Katarzyna Radziwiłł), behind the former city wall in the Subačius suburb close to Subačius Gate. Soon the Vincentians became involved in the construction of a new church and adaptation of the abandoned palace for the needs of the convent.

The construction lasted as long as thirty-five years, as the works were constantly interrupted by various calamities. When the church was finally built in 1730, the suffragan bishop of Vilnius Jurgis Ancuta consecrated it with the title of the Ascension of the Lord. The Vincentians called the location where the church and the convent were built Saviour's Hill. The church itself is quite often referred to by this name in documents. The monks planted two gardens with almost 300 fruit trees in their domains, and bred carps and crucian carps in five ponds. They also had a small English garden with two springs for taking walks.

BAŽNYTINIO PAVELDO MUZIEJUS
CHURCH HERITAGE MUSEUM

bpmuziejus.lt

PROJEKTĄ REMIA / THE PROJECT IS SUPPORTED BY:
KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS
ARCHIDIOECESIS VILNENSIS

Negrįžusios Vilniaus vienuolijos

Wileńskie zgromadzenia zakonne, które nie powróciły
Monastic orders that did not return to Vilnius

Fotografas / Fotograf / Photographs by:

JAN BUŁHAK

Vilniaus Viešpaties Jėzaus bažnyčia ir trinitorių vienuolynas

Kościół Pana Jezusa oraz klasztor trynitarzy w Wilnie
The Church of the Lord Jesus and the Trinitarian convent in Vilnius

Trinitorių ordiną XII a. pabaigoje įkūrė šv. Jonas Matietis ir šv. Feliksas Valua. Jo tikslas buvo – išpirkti krikščionis belaisvius, kryžiaus karų metu patekusius saracėnų nelaisvėn. Todėl trinitorių regula įpareigojo visus turtus ir pajamas dalyti į tris dalis, kurių dvi skiriamos vienuolių išlaikymui bei gailestingiems darbams, o viena – belaisvių išpirkimui. XVI a. ordinas reformuotas ir daugiausia užsiima misijomis.

Į Vilnių vienuoliai trinitoriai atvyko 1693 metais. Jų ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės etmono bei Vilniaus vaivados Kazimiero Jono Sapiegos iniciatyva 1694–1717 m. priemiestinės Sapiegų rezidencijos teritorijoje pastatyta bažnyčia, kuri Švč. Atpirkėjo Jėzaus Nazariečio titulu pirmą kartą konsekruota 1716 metais. Bažnyčia garsėjo stebuklinga Jėzaus Nazariečio skulptūra, pagaminta Romoje pagal Madride saugotą stebuklingą *Ecce Homo* atvaizdą. XVII a. pabaigoje trinitorių Generalinė kapitula buvo nusprendusi statyti tokias skulptūras visų trinitorių bažnyčių didžiuosiuose altoriuose. 1756 m. Vilniaus vyskupas Tomas Zenkavičius šventovę dar kartą konsekravo Švč. Trejybės, Švč. Atpirkėjo Jėzaus Nazariečio ir Švč. Mergelės Marijos gimimo titulu.

Bažnyčios architektūra ir išlikę jos dekoro fragmentai primena šios Lietuvoje retos vienuolijos dvasinę tradiciją ir liudija aukštą šventovės fundatorių meninės kultūros lygį. Pagrindiniame bažnyčios fasade virš portalo įkomponuota skulptūrinė grupė simbolizuoja trinitorių veiklą: reljefas vaizduoja du krikščionis karius, patekusius į kitatikių nelaisvę, ir juos raminantį angelą.

The Trinitarian Order was established by Saint John de Matha and Saint Felix of Valois in the late 12th century. The purpose of the Order was ransoming Christians who were taken captives by the Saracens during the Crusades. Therefore, the Trinitarian Rule required dividing all income into three parts, two of which were meant for maintenance of the monks and charity work, and one third was set aside for the ransom of Christian captives. In the 16th century the Order was reformed and became mainly involved in missionary work.

Trinitarian monks arrived in Vilnius in 1693. On their initiative and by the efforts of the hetman of the Grand Duchy of Lithuania and the Vilnius voivode Kazimierz Jan Sapieha, in 1694–1717 a church was built in the territory of the suburban residence of the Sapieha family, which was consecrated for the first time with the title of the Holy Redeemer, Jesus of Nazareth in 1716. The church was famous for a sculpture of Jesus of Nazareth made in Rome according to the miraculous image of Ecce Homo in Madrid. In the late 17th century, the General Chapter of the Trinitarians decided to erect such sculptures in the high altars of all Trinitarian churches. In 1756 Bishop of Vilnius Tomas Zenkavičius reconsecrated the church with the title of the Holy Trinity, the Holy Redeemer, Jesus of Nazareth, and the Nativity of the Blessed Virgin Mary.

The church architecture and the surviving fragments of its décor bear witness to the spiritual tradition of this rare monastic order in Lithuania and reveal the high artistic culture of the endowers of the temple. The sculptural group set up above the portal in the main façade of the church symbolises the activity of the Trinitarians: a relief represents two Christian soldiers taken captives by infidels and a consoling angel.

BAŽNYTINIO PAVELDO MUZIEJUS
CHURCH HERITAGE MUSEUM

bpmuziejus.lt

PROJEKTĄ REMIA / THE PROJECT IS SUPPORTED BY:
KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS
ARCHIDIOECESIS VILNENSIS

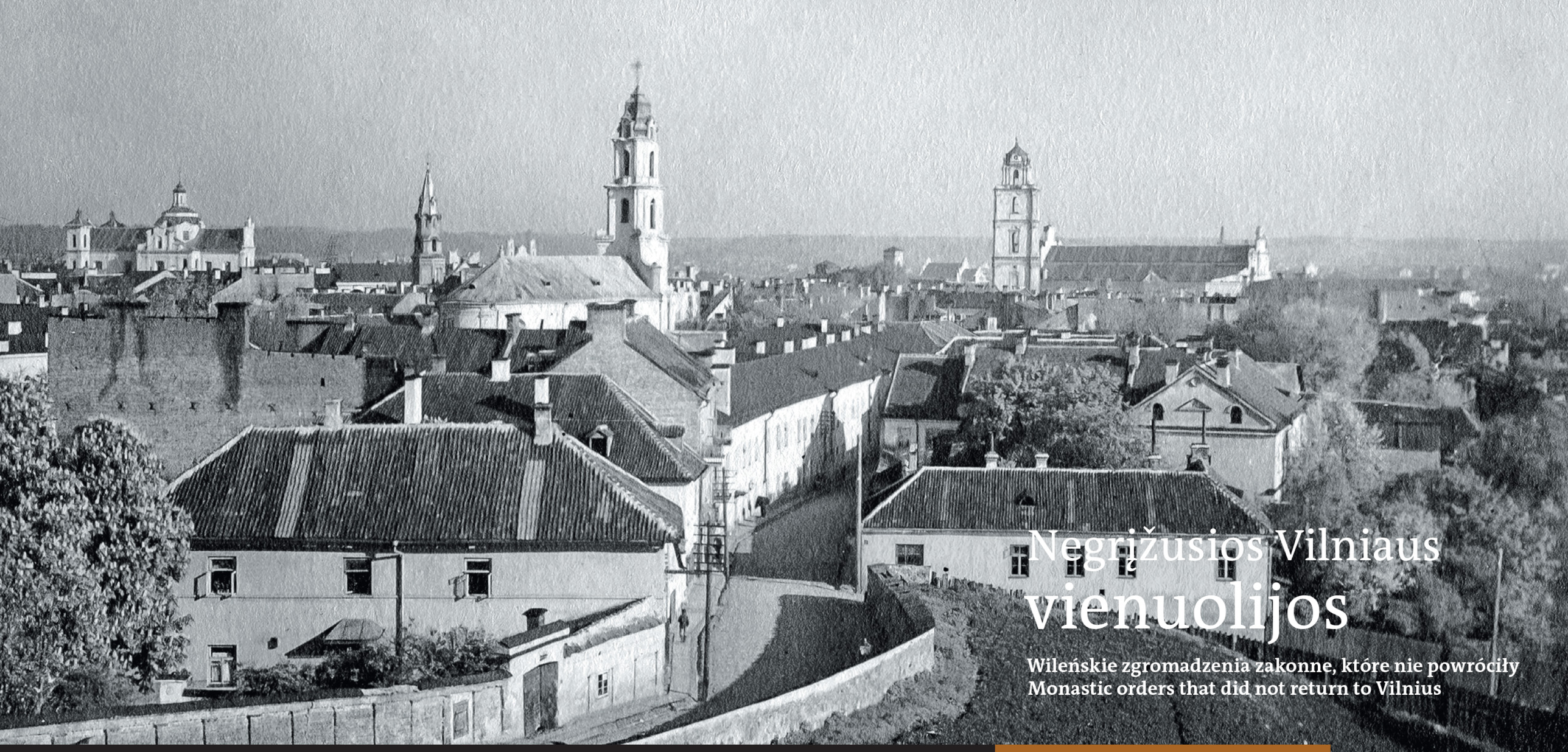

Negrįžusios Vilniaus vienuolijos

Wileńskie zgromadzenia zakonne, które nie powróciły
Monastic orders that did not return to Vilnius

Fotografas / Fotograf / Photographs by: JAN BUŁHAK

Švč. Mergelės Marijos Ramintojos bažnyčia ir augustijonų vienuolynas

Kościół Matki Boskiej Pocieszenia oraz klasztor augustianów
The Church of Our Lady of Consolation and the Augustinian convent

Vienuolija įkurta 1256 m. Italijoje, popiežiui Aleksandrui IV sujungus keletą atsiskyrėlių bendruomenių, besilaikančių šv. Augustino regulos. Vienuolijos tikslas – misijos ir sielovados darbas. LDK pirmasis augustijonų vienuolynas įsteigtas XV a. pradžioje Lietuvos Brastoje. Vėliau jie kūrėsi Gardine, Vilniuje, Kaune.

Vilniuje augustijonai nuo 1673 m. gyveno iš išmaldos ir ieškojo vietos įsikurti. 1675 m. jiems atiteko karmelitų statyta medinė bažnyčia Savičiaus gatvėje. 1682 m. Vilniaus vyskupijos administratorius Mikalojus Pacas sudarė komisiją rūpintis vienuolyno įkūrimu ir fundacijomis. Pastatai, skirti gyventi 12 vienuolių, pradėti statyti XVII a. pabaigoje, sujungiant keletą čia stovėjusių vienuolynui užrašytų ar pirktų namų. 1746–1768 m. vienuoliai, padedami geradarių, pasistatė mūrinę bažnyčią, išlikusią iki mūsų dienų. Didžiajame altoriuje kabėjo malonėmis garsėjantis Švč. Mergelės Marijos Ramintojos paveikslas, kurį parūpino altorių globojusi Švč. Mergelės Marijos Ramintojos brolija. XVIII a. pabaigoje susiformavo visas augustijonų vienuolyno ansamblis, išsidėstęs prie Bokšto ir Siaurosios gatvių.

The Order of Saint Augustine was established in Italy in 1256, when Pope Alexander IV united several eremitical groups following the Rule of Saint Augustine into one community. The aim of the Order is missionary work and pastoral care. The first Augustinian convent in the Grand Duchy of Lithuania was founded in Lithuanian Brest in the early 15th century. Later more convents were established in Grodno, Vilnius and Kaunas.

The mendicant Augustinian monks lived in Vilnius from 1673 looking for a place to settle. In 1675 they were given a wooden church on Savičiaus Street, which was built by the Carmelites. In 1682 the administrator of the Vilnius diocese Mikołaj Pac set up a commission in charge of founding a convent and procuring endowments. The construction of the buildings that had to accommodate twelve monks began in the late 17th century – several houses assigned to the convent or bought for that purpose were connected into one. In 1746–1768 with the help of benefactors the monks built a brick church that has survived until our days. The high altar contained a picture of Our Lady of Consolation famous for its graces, which was donated by the patron of the altar – the Fraternity of Our Lady of Consolation. The entire ensemble of the Augustinian convent situated in the area of Bokšto and Siauroji Streets was formed in the late 18th century.

BAŽNYTINIO PAVELDO MUZIEJUS
CHURCH HERITAGE MUSEUM

bpmuziejus.lt

PROJEKTĄ REMIA / THE PROJECT IS SUPPORTED BY:
KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS
ARCHIDIOECESIS VILNENSIS

Negrįžusios Vilniaus vienuolijos

Wileńskie zgromadzenia zakonne, które nie powróciły
Monastic orders that did not return to Vilnius

Fotografas / Fotograf / Photographs by:

JAN BUŁHAK

Šv. arkangelo Mykolo bažnyčia ir bernardinių vienuolynas

Kościół św. Michała Archanioła i klasztor bernardynek
The Church of Saint Michael the Archangel and the Bernardine convent

1593 m. Vilniaus vaivadai Leonui Sapiegai atiteko Valavičių giminei priklausęs sklypas Vilniuje, prie Šv. Onos bei Šv. Bernardino ir šv. Pranciškaus bažnyčių, o nė metams nepraėjus savininkas sklypą su ten buvusiais pastatais paskyrė tuo metu Užupyje įsikūrusių bernardinių vienuolynui. 1599 m. spalio 1 d. buvo pasirašytas vienuolyno fundacijos aktas, kuriuo pasižadama ne tik pasirūpinti deramu vienuolių išlaikymu, bet ir „nuo pamatų“ išmūryti katalikų Šv. arkangelo Mykolo bažnyčią ir gyvenamuosius bei ūkinius pastatus. Vienuolės savo ruožtu buvo įpareigotos melstis už karalių, senatą, kraštą ir fundatoriaus Leono Sapiegos šeimą.

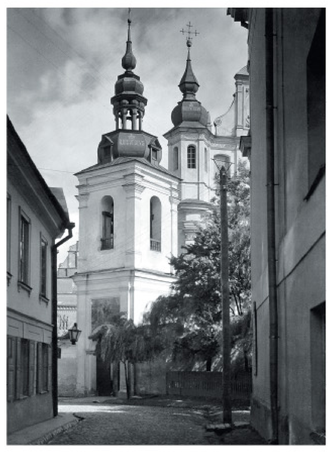

Vienas svarbiausių bernardinių kasdienio gyvenimo bruožų buvo klauzūros laikymasis. Vienuolė galėjo palikti vienuolyną tik susiklosčius išskirtinėms aplinkybėms: prasidėjus karui, siaučiant marui, kilus gaisrui arba keliaujant į kitą vienuolyną.

Vienuolynas turėjo savus amatininkus, veikė audykla ir nedidelė alaus darykla. Bernardinės globojo ir auklėjo mergaites, dažniausiai neturtingas bajoraites, mokė jas religijos pagrindų, rašybos, skaitymo, muzikos, prancūzų kalbos, siuvimo ir siuvinėjimo.

In 1593 a plot of land near the Churches of Saint Anne and the Church of Saint Francis and Saint Bernard in Vilnius, which belonged to the Wołłowicz family, fell to the Vilnius voivode Leo Sapieha, and less than a year later the proprietor assigned the plot along with the buildings on it to the convent of Bernardine sisters who were at that time settled in Užupis. On 1 October 1599, the act for the endowment of the convent was signed, under which the nuns were to receive proper maintenance, and the Catholic Church of Saint Michael the Archangel, as well as residential and maintenance buildings were to be built “from the foundations”. In their turn, the nuns were obliged to pray for the king, the senate, the country and the family of the endower Leo Sapieha.

One of the main features of daily life of Bernardine nuns was living a cloistered life. A nun could leave the convent only in extraordinary circumstances: due to an outbreak of war, plague and fire or when travelling to another convent.

The convent had its own craftsmen, a weaver’s shop and a small brewery. Bernardine nuns acted as guardians and mentors of young girls, mostly from impoverished noble families, and taught them the basics of religion, writing, reading, music, French, sewing and embroidering.

BAŽNYTINIO PAVELDO MUZIEJUS
CHURCH HERITAGE MUSEUM

bpmuziejus.lt

PROJEKTĄ REMIA / THE PROJECT IS SUPPORTED BY:
KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS
ARCHIDIOECESIS VILNENSIS